

առաջ իրանց անելի նուիրատուութեան մասին, սակայն երբեք կատարածիւր տեղիք չը կայ և եւ խորին կերպով համոզված եմ երկուսի էլ խոստման անխախտ կատարվելու մէջ. միայն պէտք է հոգացած, որքան կարելի է, ուսումնարանի շինութիւնը կարգի բերել և գործը սկսել: Պ. Զիթովը ցանցը բացակայելով՝ այստեղից մի ամիս ժամանակով, հարկաւ մեծ հոգսը այդ մասին դրելով է ա. թէ մարտի անցի վրա, որը, ի հարկէ, ազատ միջոցները չի խնայի գործի իրագործման մասին: Կանխապէս շնորհակալութեան արժան են պարտնները և յոյս ունենք որ այսպիսի յետ ընկած տեղում, սրանց հետեւողները չափ կը գտնուին: Տեղիս միակ զինուորական կուրծով երէկ վերջին ընտանեկան երեկոյթը եղաւ, որովհետեւ զօրացողը ամսիս 8-ին ամբողջովին տեղափոխվում է թիֆլիս (թիֆլիսի մօտ) իր հետ տանելով և երաժշտական խումբը, որը բացի ընտանեկան երեկոյթներէն, չաբաժնը երկու, երեք անգամ նուազում էր այստեղի «Պարկում» և «Բոչկայում»: Երաժշտական համար ամառանոցաւորներէն հաւաքած գումարը, ինչպէս ասում են, մօտաւորապէս 300 ր. է հասած: Այդ միակ բաւականութիւնը, ևս զուրկ ենք մնալու: Երկու օր է խակայն Մանգլիսի մէջ մի քանի կողմի են հիւանդացած, որի մասին դեռ ըննութիւն չէ արված և հիւանդութեան պատճառները որոշելու միջոցներ չեն ձեռք առնված: Կը լինի թէ եղջիւրաւոր կենդանիների այդ անբիշ ժամանակը այստեղ, Մանգլիսի մէջ, եւ ռա կոխած լինի, որտեղ կողմերի կաթով իրանց առողջութիւնը այստեղ որոնող բազմաթիւ ամառանոցաւորներ են անցկացնում: Կարծես ուրեք ում հարկն է ուշադրութիւնը այդ դէպքի վրա. յոյս ունենք որ մեր ոստիկանապետը, որին արդէն յայտնված է այդ մասին, միջոցներ ձեռք կառնի հիւանդութեան առաջն առնելու համար:

ՅԵՐՈՒՅԻ ԼՈՐԵՐ

Թիֆլիսի թիւրքաց ընդհանուր հիւպատոսարանը ուղարկել է մեզ տպագրելու հետեւեալ պաշտօնական հարցազրույթիւնը. «Տեղական լրագրիչները, օգոստոսի 10-ին հրատարակելին մի հեռագիր լինողից, նոյն օգոստոս ամսվայ ութից, Մուշի քրիստոնեաների կոտորածի մասին: Օսմանեան հիւպատոսարանը, հիմնվելով ստացած լուրերի վրա, յայտնում է, որ յիշեալ հեռագիրը բոլորովին սխալ է»:

Թիֆլիսը սկսել է փոքր առ փոքր կենդանաշաղ իր ամառային թմրութիւնից: Դպրոցական տարիքից մօտնուում է և ահա ամեն կողմից սկսում են հաւաքվել աշակերտներ և ծնողները դառնում իրանց զաւակներին բերում են դպրոց տալու համար:

Թիֆլիսում է բանալ բարձրագոյն ա. դ. և

Ուրեմն հռչակաւոր Կօնի հարկաւորութիւնը չունեն խօլերային միկրոբին բացել անուշը տալ, քանի որ գիտութեան մէջ միկրոբների աշտանները, նայելով նրանց ձևերին, արդէն որոշված են: Խօլերային միկրոբը ստորակէտ (i) նշանին չափ նման լինելով, ստորա կէտ անման միկրոբ անունն էլ է կրում: Ժողովրդական ընթերցանութեան համար գրքոյի աշխատասիրողը միշտ պէտք է նկատի ունենայ, որ գրութիւնը պարզ լինի, չը բարդվի անբացատրելի տերմիններով, եթէ ոչ ընթերցողը մի և նոյն գրքոյի մէջ մի տեղ բացվի, միւս տեղ բացվի և կարգաւորվի իր չիֆթիլի բաւական է ընթերցողին իմանալ, որ վարակիչ հիւանդութիւնների ակտաժին արարածներին միկրոբ են կոչում, այլ թէ նրանց ձևը գիտութեան մէջ ինչ անուններով է որոշվում դա բոլորովին անկարգ է:

Ինչն է նպատակով խօլերայի տարածմանը: Այդ երկու երեսից բացկացած բաժնում աշխատասիրողը ցանկութիւն է ունեցել խօլերայի տարածման պայմանների մասին Պետենհօֆերի և Վիրխովի (Կօնի) կարծիքներն առաջ բերել: Բայց ընթերցողը մոտ է չուարած, չը հասկանալով թէ ինչ է մտածում Պետենհօֆեր և ինչ է ասում Վիրխով: Պետենհօֆերի և Վիրխովի թէօրիաները ընթերցողին պարզելու համար, աշխատասիրողը պէտք է մի ընդհանուր տեսութիւն անել: Գետնի ջրի բարձրանալու և ցա-

ղործակաւ դպրոց Ռուսաստանի մի օր և է յարմար տեղում:

Օգոստոսի 12-ին Բեթղեհեմի ս. Աստուածածնի տօնն էր, որը Թիֆլիսում յայտնի է «Բեթղեհեմի Օբա» անունով: Գիւս վաղ առաւօտեանից սկսված էր բաղադրի զանազան կողմերից մարդկանց մի հոսանք դէպի եկեղեցին, իսկ երեկոյին թէ եկեղեցու բազը և թէ մարձակայ փողոցները մի արտասովոր կենդանութիւն էին ստացել: Կեր ու խում, երգ, պար, ամեն բան միասին խառնված՝ թընդցնում էին օդը բազմատեսակ արմուկներով: Ժողովրդական այդ տօնը մեծ բաւականութիւն է պատճառում հազարաւոր մարդկանց, որոնք իրանց առօրեայ կենցարում ուրախանալու չափ քիչ առիթներ ունեն:

Մեզ հաղորդում են, որ նոր ձեռնադրված Մեսրոպ քահանայ Մեկեան արդէն մտել է իր պաշտօնավարութեան մէջ, իբրեւ Երևանի թեմի գրաւորացիների թեմական տեսուչ:

Արդէն առիթ ենք ունեցել նկատելու և այժմ էլ կրկնում ենք, որ անհրաժեշտ է, որ բոլոր թեմերում լինեն թեմական տեսուչներ: Եթէ մի երկու թեմերում, ուր համեմատաբար չափ դպրոցներ կան, որոշված է թեմական տեսուչներ նշանակել, ինչն ուղիւստի պաշտօնեաներ չը պէտք է ունենալ և միւս թեմերում, ուր, մասնաւոր նոր դպրոցներ բանալու համար, հարկաւոր են այդպիսի շաբաթակա զօրծ ի չն եր, ինչպիսիք են թեմական տեսուչները, որոնք պարտաւոր են միշտ պատել թեմի այս և այն կողմը և տեղին ու տեղի հոգալ դպրոցական հարցի մասին:

ԿՕՁՕԻՅՑ մեզ գրում են. «Ինչպէս ասեցի, այս անգիծը ներկայացուցիչների տեղին է Կօլորում: Նորերումս այստեղի բոսոնդայում արվեց սիրողներին մի ներկայացում առաւելել լեզուով: Խաղում էին «Познакомились» և «Запутанное дело» վճռութիւնները: Գնեք շաբաթակա 50 կօլ, և 20 կօլէլ: Այդ պատճառով բոսոնդան կատարելապէս լի էր: Սիրողները լաւ էին պարտաստել իրանց դերերը և նրանցից մի քանիսն ունին իսկ դերասանական տաղանդ ցոյց առնելին իրանց դերերի կատարման մէջ»:

ՇՈՒՇՈՒՅՑ մեզ գրում են. «Ամսիս 3-ին վերջ տուեց իր կենսին անձնապատմութեամբ, հոգեպէս հիւանդ Ա. Գ-նան: Իր ժամանակին նա լի-նեղով հարուստ, բացի այլ և այլ աչքի ընկնող բարեգործութիւններից, յիմական թաւականութեամբ, գտնվելով Նրուսադէմում, մի խոշոր գումար ընծայեց Նրուսադէմի միաբանութեան զանաւարանին»:

ՇՈՒՇՈՒՅՑ մեզ ուղարկված է հետեւեալ նկատողութիւնը տպագրելու համար. «Կատարական-

ծանալու առողջապահական նշանակութեան մասին: Այդ հարցի բացատրութիւնը բարդ լինելով, հարկաւորութիւն էլ չը կայ ժողովրդական ընթերցանութեան գրքոյի մէջ յիշել անգամ: Բաւական է ասել ընթերցողին, որ անմարդութիւնը նպաստում է միկրոբների աճմանը, բայց թէ դեռ ասին և նրա մէջ գտնված ջուրը ինչ դեր են խաղում վարակիչ հիւանդութիւնների պատճառարանութիւնների մէջ, զաւակնորդ է: Իսկ յիշել Պետենհօֆերի և Վիրխովի թէօրիաները և չը բացատրել՝ զաւակնորդ է: Մենք հաւատացած ենք, որ ոչ թէ այդ գրքոյի ընթերցողները, այլ նոյն իսկ աշխատասիրող պ. Н. И. Богословский, հրատարակիչ պ. Բ. Մերմանեան և նմանապէս թարգմանիչը բոլորովին զաղափար չէին կարող կազմել գետնի առողջապահական նշանակութեան մասին:

Ով աւելի է տրամադրված խօլերայով հիւանդանալու: Այս բանում, որ պէտք է ասել փաստերի կարգով կուտակումն է, ի միջի այլոց պատմութիւն է և մի յիմար անհկզօտ, ընթերցողին համոզելու, որ երկուսն աւելի է տրամադրում խօլերայով հիւանդանալու, քան թէ այլ պատճառները: Ժողովրդական ընթերցանութեան համար գրված գրքոյի մէջ մտցնել մասպաշտութիւնը գրքոյ մի անհկզօտ, մասապար և անմիտ ցանկութիւն է:

Գրքոյի 14-րդ երեսից սկսած մինչև վերջը

Թեան զաղափարը աչքի առջև ունենալով, չենք կարող ուրանալ որ մեր դպրոցները դեռ չեն կարգաւորված վերջնականապէս և որ մանուկը նրանց մէջ չէ կարողանում զարգացնել իր մտաւոր և բարոյական ամբողջ ուժերը: Մեր դաստիարակները զլուարապէս յիշողութիւնն են զարգացնում իրանց սաների մէջ, ամեն բան անդիւր անել տալով երկնաներին, և դրանով իրանց աշխատութիւնը համարում են պատկաւած: Մեր դաստիարակները չունեն մանկավարժական բարձրագոյն սիստեմաների հետեւութիւնը, որպէս զի իրանց կողմից ընդարձակել կարողանային մանուկի մտաւոր աշխարհը, լայնացնէին նրա սահմանափակ հասկացողութեան հորիզոնը: Ամեն մի դասատու իր ցանկացած, իր բերան առած գիրքն է գործածում, որոնք իրարից հակասող միտք և ոճ ունենալով, փչացնում են մանուկի մտքի ամբողջութիւնը: Չունենք (քիչ բացառութեամբ) լաւ մանկավարժներ: Եւ փոխանակ տըրտուն յայտնելու, պէտք է հասկանալ որ պէտք է վերջապէս փոխել մեր ընթացքը, պէտք է հասկանալ, որ լաւ մանկավարժներ ունենալու միակ միջոցը նրանց նիւթապէս և բարոյապէս քաջակերելն է»:

Մեզ խնդրում են տպագրել հետեւեալ նկատողութիւնը: «Որքան կարողացել ենք տեղեկանալ, մի քանի ջրածան ծառայողներ տակաւնելով և թուրքիով ջրկիրներին ներգոյնում են. ամեն անգամ տարած ջրի համար մարկա չեն վերցնում թէ «երեկոյին հաշիւ կը տեսնեք» և երեկոյան նրանցից աւելի են պահանջում: Այդպիսի դանդաղանք ու տրտուն լայ յատկապէս վանքի մեծ փողոցի վրա գտնված ծորակից և Պօկրովսկայա կաղաքային մօտի ծորակից ջուր բաժանողների վրա: Կարծես ուրեք քաղաքային վարչութեան ուշադրութիւնն այս տեղի երեկոյթի վրա խեղճներ կենանք: Ինչպէս և այստեղ մի քանի կօլէլ աշխատելու համար, այն էլ մի քանիսի շնորհով գրկանքներին են հանդիպում...»:

Հաւաքաբար Պօկրովսկայա կաղաքային գիշերներն անտանելի զարչահոտութիւն է բուրում. մարդ մինչև անցնում է նրա մօտից՝ չունչը կտըրվում է: Ամենայն օր այնտեղից արըր տակաւնելով դուրս են տանում, ուրեմն կաղաքային շուրջ գտնված խիտ աղբաքանկութիւնը զօրազուրկ են ունի միշտ նոյն զարչիլ բուրմունքը հոտոտել: Միթէ չէ կարելի այդ կողմերից ներքնադի անցկացնել և ազատել աղբաքանկութիւնը անտանելի դրութիւնից:

Մայրաքաղաքի լրագիրների մէջ տպված են Պետերբուրգի հայոց եկեղեցու տան մէջ պատահած զօրազուրկ դէպքի մանրամասնութիւնները: «Փոքրածնեք երէկ վերջացան դիւրեւայ մօտ ժամը 1-ին: Գիշերը, ճրագների լուսով գտնվեցան հինգ դիակներ. բոլորն էլ գիշերն և եթ Մարիամեան հիւանդանոց ուղարկվեցան: Մի քանիսն էին ճա-

պատմում է, թէ ինչ միջոցներով հնարաւոր է պահպանել խօլերայով հիւանդանալուց, ինչով են բուժվում խօլերայից: Այդ 8 երեսից բաղկացած կտորը, որ գրքոյի ա մեկն ասելու մասը պէտք է լինի, չը հաշվելով այն կտորները, որոնք վերցնած են նրանք զործերի միմիտրութեան բժշկական խորհրդի առաջարկութիւններից և պաշտօնապէս տպված են «Правительственным Вѣстником» պետական օրգանի 15 յուլիսի 1884 թ. համարում, և ի դէպ է ասել, այդ խրատների ձևով առաջարկութիւնները տանեալ հազարներով ցրվում են ժողովրդի մէջ խօլերայի ժամանակ և իւրաքանչիւր աշխատասիրող ժողովրդական ընթերցանութեան համար գրքոյի կազմելիս մտցնում է իր աշխատասիրութեան մէջ, մնացած գրութիւնն անկապ նախադասութիւններ են և առանց կրկնակցի վերցրած են բժշկական գրքերից և մինչև անգամ ընդհանուր պրեմսայից: Խօլերայի լուծողութեան դէմ ա մեկնալու (այս բառը թարգմանիչը թողել է, երկր ընդդիմութեան հետեւանալով այդ բառի անտեղիութիւնը) միջոցը ա ֆի օ մն է (онѣ): Ժողովրդական ընթերցանութեան համար գրքոյի մէջ խորհուրդ տալ խօլերայի դէմ օպիւումի գործածութիւնը, մեծ վատաւորութիւն է. այդպիսի առաջարկութիւնը հիւանդի յօնքը չի նկատ. տեղ կարող է և աչքը հանել, մանաւանդ մանուկների և ծնրերի վերաբերմամբ: Խօլերա հիւանդութիւնն անհեալի ծակ ու պոճախներ չեն ամրապնդած,

նաչեցին ընկերները, իսկ Երկուսին անկարելի էր ճանաչել, որովհետեւ չափ աշխատելով էին: Մի քանի բանաւորներ երէկ տաղանալի ժամանակ փախել են և մինչև այժմ չեն երևում, այդ պատճառով վախենում են, որ չը լինի թէ հանգուցեալի անուշը բացակայ եղած կենդանի մարդուն տան: Հայոց եկեղեցու տան մէջ այսօր 10 ժամին ըննութիւն է կատարում մի առանձին յանձնաժողով պրօկուրորի և ըննիչի հետ միասին: Յանձնաժողովի գործերին մասնակցելու համար էլիս պէրաներ էլ են հրաւիրված: Հրաւիրված է փայտերը, գերանները և տախտակները այնպէս թողնել, ինչպէս որ երէկ թողել են հարեհաշէնները փորձածների ժամանակ: Նկատելի պրօպեկտի վրա մինչև այժմ հետաքրքրողների ահազին խմբեր են հաւաքվում: Իկոպերաները այն եղաւ կացութեան եկան, որ զօրազուրկեան պատճառը 56 արշին երկարութիւն ունեցող քանդված կարնիլն է եղել, բայց արդեօք մեղաւոր է այստեղ ցէմէնտի յատկութիւնը, թէ նրան թըջող անձնը—դեռ ևս որոշակի չէ պարզված: Այսօր հայոց հասարակութիւնը արտակարգ ընդհանուր ժողով կազմելով՝ վճռեց 1) սպանուածները բոլոր ընտանիքներին միանգամից նպաստ տալ. 2) սպանված բանաւորների բոլոր զաւակներին ընդունել Աֆոնեան բարեգործական ընկերութեան հիւանդանոցում: Եւ կրթիկ նրանց ընկերութեան հաշիւով տաս տարի շարունակ»:

Մեղիցի վերջից մեզ գրում են. «Այս տարի մերեքը փչացրեց Կարճեան, Աղաբալի, Կուրիս և Գուտեմիսի գիւղերի ցանքերը: Այդ գիւղերի ընակիչները քսան պուղ ցորենից մի պուղն են ձեռք բերել: Խոտն ու դարմանը պակաս է: Մոբեքը Մեղրի գիւղում բաժնակի ցանքային էլ մի փոքր վնաս հասցրեց: Բամբակի բերքն այս տարի Մեղրիում շատ սակաւ է, որովհետեւ չիւրա և կարմրակ հիւանդութիւններով վարակվել են բամբակի արտերը: Վնասը մեծ է: Խաղողի բերքը Մեղրիում և նրա շրջակայ գիւղերում՝ Շահինձոր, Թուրա, Ալեքսան, Մանլի, Կարճեան և Վարհաւար ներկայ տարին շատ առատ է: Ցորենը մեղ մօտ ծախվում է պուղը 1 բուրդ 10 կօլէլով, իւղի պուղը 10 բուրդով, պանիրը պակաս է: Օղջիւր է և անվնաս»:

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԹԻՒՐԿԻՍՏԻ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ԱՐՇԵՍՏՆԵՐԸ

Անգլիացի մի վաճառական, երկար ժամանակ ապրած լինելով Թուրքիայում, հետեւեալ կարծիքներն է յայտնում անգլիական մի լրագրի մէջ, որ առաջ են բերում արտասահմանի հայոց լրագիրները:

«Եթէ արդի արհեստը և շատ մը նոր արհեստ ու ճարտարութիւնը չեն զարգանալ ի Թուրքիա»

ենթարկվում, որ սպասելի ներգործութիւն ունեցող դեղերի գործածութեան նշանակութիւնը բժշկի միայն կարող է որոշել: Ժողովրդեան ընթերցանութեան համար գրված գրքոյից մէջ որ պիտի դեղեր առաջարկելն անօգուտ և մինչև անգամ վնասաւոր է. բաւական է պարզ և հանգամանորէն պատմել հիւանդի հոգատարութեան ամենայն ձևերը, հիւանդի նեղութիւնները նուազանող անվնաս միջոցները և մանաւանդ ասել ռազարութիւն դարձնել համաճարակումը սահմանափակելու վրա, և առաջարկել իբրեւ նախապաշտպանողական միջոց, լուրջ և նպատակայարմար դեղինֆէկցիական նիւթեր, որոնք յայտնի են գիտութեան մէջ իրանց նպատակայարմար միկրոբաջինջ յատկութեամբ: Պէտք է չնշանակ առաջարկել ընթերցողին անպայման մաքրութիւն պահպանել իր բոլոր նիւտ ու կացի մէջ և զի տակցաբար վերաբերվել դեղինֆէկցիական միջոցների գործածութեանը: Յաւ է տեսնել, որ 1890 թ. խօլերայի մասին հրատարակվող ժողովրդական ընթերցանութեան համար գրքոյի մէջ դեղինֆէկցիայի համար այնպիսի առաջարկութիւններ են լինում, որոնք իբրեւ անպատակաւարմար միջոցներ արկիւնելում են միայն յիշելու: Գրքոյի մէջ յիշած ծածկի գործածութիւնը, որ է դէպ է ասել, այդ միակ նպատակայարմար միջոցն է յիշել աշխատասիրողը, չէ պարզված. կարելի է մի պուղ ծծումը ծխել անհեալի մէջ, բայց երբ անհեալի ծակ ու պոճախներ չեն ամրապնդած,

յանցանքը թուրքերի հողին ու կլիմային վերա-
դրելի չէ բնաւ: Թուրքերի ժողովրդեան մէջ իսկ
կը պակսին ճարտարութիւն, արհեստի սէր, և
գործունէութիւն: Օրինակի համար, թուրքեր
տիր խաղող կարտադրել, և բնիկներն այդքան
անիշուի են զինքն չինելու և վաճառելու որ հիմակ
օտարազգիք ձեռք դարձած են այս գործին: (Նա-
մակապէս կը մինչէ Լորէնդէօյի այգիներուն յաջող
վիճակն, և անգլիական ընկերութիւնն որ նոյն
այգիները կը շահագործէ: Նամակապէս կը յարէ
թէ այս ընկերութիւնն Բարեկուտայ Հրուանդանն,
որը յանձնարարութիւններ կուզան իրեն:)

«Թէ արհեստներ ալ դարձանալու համար
այսպիսի ձեռնարկներուն մը կը կարօտին:
Թուրքեր կարող է իւր խաղողին չափ ընտիր
պտուղներ արտադրել ամեն տեսակէ: Քաղիֆոր-
նիոյ մէջ պտուղները մեծ հարստութիւն են: Հոն
հաստատուող զբոսաւորները և արհեստագործը
պտուղները մասնաւոր գործարաններու մէջ կը
մաքեն, երկար ժամանակ պահուելու վիճակի մէջ
կը դնեն, և աշխարհի ամեն կողմը կը դրկեն
տուփերով և անուկներով: Այն տեսակ գործա-
րաններ թուրքերու մէջ ալ կընան հիմնուել, և
իրենց պտուղներով մեծ աւարտաւ կընան ընել
թուրքիացիք:

«Թուրքիացիք ամեն տարի կարեւոր գումարներ
կը վճարեն օտար երկիրներէն փաթեթէն դնելու
համար, մինչև թուրքերի հողն իւր ժողովրդեան
պէտք եղածին աւելի փաթեթէն կարող է արտա-
դրել: Եթէ ստորին վայրեր լաւ չի բուսիր փա-
թեթէն, Պրուսիայէ հեռի երկրաւ պէտք չը կայ
փաթեթէն ինքրաւ բարեբեր բարձրաւորակ-
ները գտնուել համար:

«Չուրքերուն դրուժեան հետեւելով, դուրսաց
հօտերը զով բարձրաւորակներ փոխադրելով
ամբողջ ամաց մէջ, կարելի է ընտիր կարգ չի-
նել թուրքերու մէջ: Անգամ մը, Կալիֆորնիայի
ներքին անցած պահուս, այս բարձրաւորակներն
բուն վրայ տեսայ կողմուր գեղեցկադոյն երան
որուն երբեք պատահած լինի, և դիտեցի որ
տեղացիք և զաղթականք կարգ կը չինեն և կը
դրկեն Ռուսիոյ ամեն կողմն: Հոն նոյն բարձրու-
թեան վրայ փաթեթէն ևս կը բուսին, և Պրու-
սիայի լեռնադաշտին բարեկրօնութիւնը գրեթէ
հաւասար է այս կալիֆորնիայի լեռնադաշտին:

«Հոն կարելի է նաև հաւելոյն պահել և շատց-
նել, ինչպէս կընեն Պուլկարիոյ և այլ մօտաւոր
երկրաց մէջ: Լոնտոնի և Ֆրանսայի հրապարակ-
ներն ամեն տարի մեծաքանակ հաւելոյն կընդու-
նին Պալլադանիքն, և թուրքիացիք կարող են
մասն և բաժին ունենալ այս ապահովելու շահին:
Եթէ օտար երկրաց ոմանց մէջ շաքարի արտա-
ման համար արուած պարգեք չընտրին, թուրքերու
մէջ շատ տեղեր շաքար կընայ չինուել, ըստ
որում ձախդեղն առաւ, տեսակն այլ լաւ է: Բայց
հոգնիւ այն պարզներուն, շաքարի օտար գործա-
րանատեսքը կարող կը լինին իրենց շաքարը

ձախդել նախնական ձախդէն ալ պակաս և դար-
ձեալ շահիլ, այնպէս որ թուրքերու մէջ շաքարի
հարստութիւնն ևս նոյն եղանակաւ պաշտպա-
նուելու կը կարօտի ի սկզբան:

«Թէ ընդի ճարտարութիւնն որչափ շահաւոր
կընայ հանդիսանալ, և նոր ասպարէզներ բանալ,
իրեն օրինակ չիւնա կապերով գործն, յորում ինչ
ինչ նոր յատակադրելու և զծագրութիւններու
ընդունելութեան չնորհիւ, օտարազգեաց ճաշակն
աւելցաւ օտանման կապերաներու վրայ, և վեր-
ջին հինգ-վեց տարուց մէջ արտադրութիւնը
կընդհատուեցաւ: Այս աւարտաւ օր ըստ օրէ
կաճի կը դարձանայ, թէ և ամեն հաղորդակցու-
թեան բացակայութիւնն ամեն ժամանակ արդեւ
է արհեստական և առևտրական դարձանալ:
«Կիմանալ թէ թէք վայրի վիճակի մէջ կը
բուսի Պրուսիայի լեռանց վրայ, և դարձեալ բանի
մը հարկաւոր կը լինի: Բայց ևս ի կաւկասիայ
թէքի կանոնաւոր մշակութիւն տեսայ (?) և կը
զարմանալ թէ ինչու համար չը մշակուի թուրքերու
մէջ շահաւոր կերպիւ: Միակ անպատահութիւն
երկաթուղեաց պակասութիւնն է, և ուրեք ուրեք
անպատահութիւն: Առնցք մը դուրս չը կայ ար-
գելք անհատական ձեռնարկներուն արհեստական
և առևտրական ասպարէզներու մէջ»:

ԱՐՏԱՌԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

—Վանի նախկին կուսակալ Խալիլ-փաշա ար-
դէն թողնելով իր պաշտօնատեղին՝ Վանը, ուղե-
ւորվել է Կ. Պոլիս:

—Կ. Պոլսի հայոց ազգային ժողովի ատենա-
պետ Գուրգոս Թրիքաթեան հրաժարվել է իր պաշ-
տօնից:

—Գերմանական կայսրի Ռուսաստանն այցելելու
մասին ուռուցող մամուլի կարծիքը աչքի առաջ
ունենալով, «Daily Telegraph» լրագիրը նկատում
է, որ ամենին պատճառ չը կայ կասկածելու
Ռուսաստանի խաղաղասիրութիւնը: «Կարելի է
յուսալ—աւելացնում է լրագիրը,—որ կայսրերի
տեսակցութեան ժամանակ համաձայնութիւն կը
կայանայ, որով, երկր կը վերացվեն յօգնէ տար-
բերը Արեւելքում:

—Ինչո՞ւնք գործակալութեանը՝ Լոնդոնից հե-
ռագրում են օգոստոսի 6-ին. «Պարլամենտի սե-
սիան յետաձգված է: Այդ առիթով կարգացված
գահական ձառն մէջ ասված է, որ Անգլիայի յա-
րաբերութիւնները օտար պետութիւններէ հետ ա-
ռաջվան պէս խաղաղ և բարեկամական են: Այս
ձառն մէջ յիշված է Գերմանիայի և Ֆրանսիայի
հետ դաշնագրերի կապելու և ստորագրելու ա-
ռուստը ոչնչացնելու համար կազմված կոմիտե-
րիցիայի մասին: Հաւանք մը կարճաժամ ցի-
ված է պարլամենտական նիստերի օրէնսդրական
աշխատութիւնների մասին:

—Բոլշաքական է կարգի բերալներ տալու
հետ միաժամանակ լուր տարածվեց, թէ տիեզե-
րական պատերազմը վճռել է հրաժարական տալ:

Վարակիչ հիւանդութիւնների համաճարակում
ները սահմանափակել և առաջին առնել—ամենա-
գլխաւոր նախապաշտօնադրական միջոցներն են
և ժողովրդական ընկերացանութեան համար զըր-
բոյններ աշխատասիրողը բարոյապէս պարտական
է հիշել և պարզ բացատրել անուպան մարդու-
թիւն և նպատակադրար գեղինֆիկցիական մի-
ջոցները: Գրել խաղաղ մասին մի գրեցի և չը
յիշել իբրև գեղինֆիկցիական միջոց սօսւել մայր
նրա խառն ու ուղը, որ պէտք է ասել գիտու-
թեան տեսակետից միակ, (եթէ չը հաշուեն այ-
րու) նպատակադրար միջոցն է, դա անմոտ-
թիւն է, եթէ չասենք յանցանք: Մենք չենք
խօսում և սուղեմայի և այլ գեղինֆիկցիական
նիւթերի խառնուրդները՝ մասին, որոնց գեղին-
ֆիկցիական յատկութիւնները ուսումնասիրել
են պրոֆէսոր Էյսլիւսը, Պէլ և Շնէյ-
դէր քիմիկոսները, իսկ ներքին գործերի մինի-
ստրութիւնն բժշկական խորհուրդը առաջարկել է
(տես «Մշակ» № 23, 24): Ժողովրդական ըն-
թերցանութեան համար զըրբոյնների կազմող
պէտք է իր աշխատասիրութեան մեծ մասը նուրի
գեղինֆիկցիայի բաժնին, պէտք է պարզ նրանց
գիտակցաբար կատարելու եղանակները և ցոյց
տալ այն զըրուշութիւնները, որ պէտք է աչքի առաջ
ունենան գեղինֆիկցիա կատարելու ժամանակ:

Երկու խօսք ևս թարգմանութեան մասին: Թէ
նոյն թարգմանիչը այնքան էլ հետաքրքիր չէ,
բայց թէ նա, ինչպէս էլ իր թարգմանութիւնից

Այդ առիթով ստացված վերջին տեղեկութիւննե-
րի համեմատ, մեծ վիշտի Գիւմրի-փաշա մի ծա-
նուցում ուղարկեց պատրիարքին, որի մէջ ասված
էր, թէ Բ. Գուրգոս Գիւմրիսի Մ-ի հրաժարականը
չէ ընդունում, որովհետև յունաց եկեղեցու իրա-
ւունքները բոլորովին խախտված չեն թուրքաց կա-
ռավարութեան կարգադրութիւններով: Այդ ծա-
նուցադրելը սինոդը ուշադրութեան առաւ, բայց
որովհետև պատրիարքը սինոդ է իր հրաժարակա-
նի վրա, այդ պատճառով վերջնական վճիռ չէ
կապացած: Պատրիարքարանը պահպանում է բաղ-
մաթիւ ոստիկաններով, և Կ. Պոլսում խօսում են,
որ պատրիարք Գիւմրիսի պատրաստուում է ճանա-
նապարհ ընկնել կամ Օղէսա և կամ Աֆոն:

—Վերջին անցքերի ազդեցութեան տակ Յու-
նաստանում կազմվեց հանրահիւնական մի կուսակ-
ցութիւն: Այդ կուսակցութիւնն ունի սօցիալական
և ազգային որոշ պրոգրամ, որի ղեկավարն է
պատգամաւորների ժողովի անդամ Բալլի: Կուսակ-
ցութեան ղեկին է. «Չենք ցանկանում ոչ Տրի-
կուպիսին, ոչ էլ Գէլանիսին, ցանկանում ենք
միայն յոյն ժողովրդի ազգային վերածնութիւնը»:
Կուսակցութեան հրատարակած չրաքերականի
մէջ ասված է, որ Տրիկուպիս կուսակցական շա-
հերի վրա հինգից կառավարական սխառնու-
թեանց երկրը և նրա պատճառով հիւնականու-
թեանը զբաղ են ինքնակրթի ծանր վերաւորանքի:
Ինչ վերաբերում է Գէլանիսին, նա այնպէս
պարզ ապացուցեց իր անընդունակութիւնը, որ
անկարելի է այցելիս կրիտիկական ժամանակ
կրկին հաւատալ նրան երկրի կառավարութիւնը:
Այժմ հարկաւոր են ոչ թէ վախկոտ ծերեր և հա-
շիւ չը գիտող դիպլոմատներ, այլ աներկիւղ և ե-
րիտասարդ մարդիկ: Առհասարակ չըբարեկամից
երևում է, որ նոր կուսակցութիւնը միտք ունի
գործելու համայնական ձգտումներին հասնե-
լու համար, և այդ պատճառով այդ կուսակցու-
թիւնն արդէն մեծ ժողովրդականութիւն է վայե-
լում ուսանողների և կրիտիկների մէջ: Կուսակ-
ցութեան առաջնորդ Բալլի պատկանում է Յու-
նաստանի ամենահարուստ ընտանիքներից մէկին,
որի անդամները բանկային տներ ունեն Սթըն-
քում, Ալէքսանդրիայում, Կ. Պոլսում, Օղէսայում և
Լոնդոնում և յօդուա լրանց հայրենակիցների ար-
ած խոշոր նուիրատուութիւնների համար թէ
Յունաստանում, և թէ արտասահմանում մեծ յար-
գանք է վայելում: Շուտով լինելի ընտրութիւն-
ներին Բալլի յոյս ունի իր կողմը դրաւել պատ-
գամաւորների երրորդ մասը: Պէտք է ասել, որ
այժմ յունաց քաղաքական երիտասարդ գործիչ-
ներից շատերը համալրում են նոր կուսակցու-
թեանը, իսկ Սթընքում ամենատարածված «Էֆի-
մէրիս» լրագիրը անցաւ արդէն նրա բանակը:

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Սպանիայի հռչակաւոր պետական գործիչ Կա-
տէլար դիտուարութիւն ունի հետնաւ հասարա-
կական գործունէութիւնից և զբն Սպանիայի

երևում է, առաջին անգամն է թարգմանում բժշ-
կական բոլանդակութեամբ մի գրեցի, դա պարզ
է: Մենք չենք խօսում անկապ թարգմանված
դարձուածների մասին, որոնք աւելի են միտա-
ցնում առանց այն էլ մուծ գրութիւնը, բայց
մենք կը պահանջենք, որ ամեն մի թարգմանիչ
ծանօթ և լաւ ուսումնասիրած լինի ուռուց և
հայոց լեզուն: Առանձին հաստատելու համար
մենք կը բաւականանանք մի քանի օրինակներով:
Բժշկա բառը թարգմանել է երկիր, (9 եր.) մի և
նոյն երևում բժշկա բառը այլ նախադասութեան
մէջ, տեղ է թարգմանված. հայերէն բժշկա կը նշա-
նակէ գիւտի, թէ և մի քանիները հող են
թարգմանում, որ հիշել չէ: «Կիտը ստուգելով այդ
արարածների գրութիւնը խօսեցաւ վարակված
հիւանդների որ ու վայն է և աղբիւրներ մէջ...»
(երև 7-ը): Որովհետև բառը ուսուցիչն բնադրում չը
կայ. «Ե՞՞ յԵԼՈՎՈՇՈՆ-ԿՈՍՊԵՆՈՄԵ ԿԱԲԱԼԷ» պէտք
է թարգմանել ստամոքսի և աղիքների մէջ. որ ո-
վայն ուսմիօրէն փոքր կը նշանակէ (ծրօս), ու-
րեմն այդ բառով պէտք է հասկանալ փորի մէջ
գտնված բոլոր գործարանները՝ ստամոքսը, աղիք-
ները, փայծաղը, լեարդը և այլն: 15-դ երևում
бездонно малых существ—թարգմանված է «ա-
մենամանրիկ կենդանիներ»։ պէտք է լինի «ամի-
նամանրիկ արարածներ»։ այդ բառը վերաբերում
է միկրօօրգանիս, որոնք կ'ենդանին ինչ և այլ
բուսական անուշիկ և ան հաւանական, ստու-
րին ստանկերի կարգին, այդ բառը մի քանի ան-

պատմութիւնը ու «Քրիստոսի կեանքը»։ Իրենա-
նման նա գնում է Երուսաղէմ աչքով տեսնելու
այն սուրբ տեղերը, որ ինքն պէտք է նկարագրէ»:

«Լուր է տարածվել, որ Սերբիայի նախկին թա-
ղաւոր Միլան պատկուում է Գլաւոմայայի նախ-
կին նախագահ Բարրոսի այրիի հետ: Տիկին Բար-
րոս 50 միլիոն ֆրանկի կարողութիւն ունի:

«Frankfurt. Zeitung» թերթը պատմում է, որ
Նիւ-Եօրկում այժմ մի երգչուհի է գտնվում, որի
ատանները մէջ բրիլիանտներ են տեղաւորված:
Ատաններուց մէկը, որին երգչուհին դիմել
էր իր փառած ատանները ուկուլ լցնելու, խոր-
հուրդ էր տուել երգչուհուն, ամեն մի ուկուլ լցը-
րած ատամի վրա բրիլիանտ տեղաւորել, հաւա-
տացնելով նրան, որ բնի վրա երգելու միջոցին,
հրաշքերի լոյսի ազդեցութեամբ, նրա բրիլիանտ-
ներով շարված ատանները մի անսովոր տեսարան
կարող են ներկայացնել: Եւ ճշմարիտ, առաջին
փորձից մի տարօրինակ էֆէկտ ստացվեց բնի
վրա, այնպէս որ հանդիսականները ապշած էին
մնացել, նայելով երգչուհու արեգակնափայլ ա-
տաններին:

Մօտ օրերս վաշինգտոնի սենատում մի ծա-
նուցադրի առաջարկվեց, որով խնդրվում է 2000
գօլլար, արհեստական անձրևներ առաջացնե-
լու փորձեր անելու համար: Դժանագիրքը
պաշտպանում էր սենատոր Ֆարուէլ, որը վերս
կուսակցի է այն թէօրիպիկ, թէ մի յայտնի
բարձրութեան վրա կատարված ձայնիւնը, օդի
խոնավութիւնը թանձրացնելով՝ կաթիլների է
փոխում: Պահանջված գումարն արդէն նշանակ-
ված է և այժմ Եօրթաղո և Կանդաս դաշտերում
ուղիորդելու է ինժեներների ղեկավարութեամբ
մի մասնախումբ փորձեր անելու համար: Պէտք է
թողնեն մի քանի օդապարիկներ, իւրաքանչիւրում
25 ֆունտ դինամիտ: Երբ օդապարիկը բարձրա-
նայ 3000 ոտնաչափ բարձրութեան վրա, նրա
մէջ գտնված դինամիտը, առանձին յարմարեցրած
թիւերի միջոցով պէտք է ձայնեցնեն: Ամերիկայի
գիտնական չըբաններում չեն կասկածում, որ այդ
տեսակ փորձերը կարող են դրական հետեւեցնել
ունենալ, բայց մի առանձին գործնական օգուտ
այդ փորձերից չեն սպասում, որովհետև արած
ժախերի համեմատ բաւական քանակութեամբ
անձրև ստանալ չէ կարելի:

ՄՇԱԿԻ ՀՆՈԱԳԻՐՆԵՐ

ՀԻՄՆԱՍՏԻՆ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՑ

ՆԱՐԱՎ, 10 օգոստոսի: Վերջէմ կայսրը, Շուի-
լիցի գործարանը այցելած ժամանակ, մեծ քանա-
կութեամբ ամենալաւ տեսակի մոխրագոյն մահոդ
պատուիրեց:

ՊԵՏԵՐԲՈՒԳ, 10 օգոստոսի: Երէկ 123/4 ժամին,
Չերկովիցա գիւղի մօտ, զօրահանդիսի ժամանակ,
արեւելեան և արեւմտեան զօրաբաժինների զլիսա-
ւոր ոյժերի ընդհարումից յետոյ՝ յետ շարժելու
նշան տրվեց, և Կարլո-Վրանսօսէյեան զօրահան-
դէսը աւարտուեց. ապա տեղի ունեցաւ Բարձրա-
դէսի նախաճաշիկը դառում և ճաշ Պետերբո-
գում, ուր Թաղաւոր կայսրը, Թագուհի կայսրու-
հին և Թաղաժառանգ Յեսարելիչը, Մեծ Խչիսա-
նուհի Կսենիա Ալէքսանդրովնա, ուրիշ Բարձրագոյն
Անձնը և գերմանական կայսրը ժամանեցին երէկ

գամ կրկնված է գրեցի մէջ: 11-դ երևում
«НЕСПЯШЕ ПЛОДЫ» թարգմանված է «կանանչ
պտուղներ»։ հայ բրիտանեան ասում է՝ «խաւ
պտուղներ»։ այդ դեռ ոչինչ. խաւ թէ կանանչ
ասել ընկերցողը կը հասկանայ, բայց աւելի
«մաղաւու» են 21-դ երևում հետեւալ տողերը.
«Съру расплавляют и пропитываютъ ею
тряпки или паклю, а потомъ эти пропитанныя
вещи сожигаютъ», հայերէն թարգմանված է.
«Արջաւ պը հալեցնում են և նրա մէջ ընկը-
մում կտորներ, կամ քրքայ (корпи), որոնց յետոյ
վառում են»։ Առաջարկում ենք պ. Բազրաստ Մի-
րիմանեանին և իր թարգմանչին արջաւ պը հա-
լեցնել (расплавлять) և քրքայ մէջ ընկըմել, քնչ քի-
միական միութիւն էլ ստացվի, թող բարեհա-
ճեն ուղարկել պրոֆէսոր Կոխին, որով իրանց անունը
գիտութեան մէջ կանխահայտն: Արջաւ պը քրքա
չէ, այլ жёлтый купорос է: Երկրորդ մէջը.
կամ թարգմանիչը ուսուցին լեզուի մէջ թող է,
կամ շատ անհոգ է վերաբերվել մի այնպիսի գրեցի
թարգմանութեան, որ մասնաւոր ժողովրդական
ընթերցանութեան համար է նշանակված: Ուրեմն
մնացած սխալների թւին աւելորդ է, որովհետև
մեր սպասածին հակառակ յօդուածն առանց այն
էլ երկարացաւ:

Բժշկապետ Տեր-Գրիգորեանց (թիֆլիսցի)

Երեկոյան:—Երեկ Գօմանուօ գիւղէ մօտ տեղի ունեցաւ զինուորական դպրոցներէ 952 տաներէ օֆիցերական աստիճան տալը:—Հրատարակւած է հրաման կազմելու ձիաւոր զօնոյ աշխատանքը, որոնք գրված են թերթի կողմէն: 1-ին վարդի կողմէն տեղի ունեցաւ զինուորական դպրոցի վրա: Սկսեալ Կապուլից ծովէն հաւաքուած են հաւաքանդիւնները զինուոր հրամանատար նշանակուած է փոխ-ծովապետ Կապուլի:

ՊԵՏԵՐՔՈՒՐԳ, 12 օգոստոսի: Թաղաւոր Կայսրը բարեհաճեց նուիրել զերմանական Կայսրին երեք ձի ուստական սարքով, իսկ կանցըր Կայսրին ինչ շորհիւմ է Ս. Մարգրէ Նախակոչի շքանշանը: Պետերքոֆի Մեծ պալատում երեկ երեկոյան ի պատիւ Վիլհելմ Կայսրի տուած ճաշին հրաւիրուած են 70 հոգի էին: Այդին լուսաւորուած էր. մեծ պալատից դէպի նաւահանգստի կողմը՝ ջրանցքի խորքում փայլում էր մի աշագին վաճառ Վիլհելմ Կայսրի անուանատուրով: Ժամը 10-ին և 20 րոպէին զերմանական Կայսրը մնաց բարե ասելով Թաղաւոր Կայսրին, Թաղաւոր Կայսրուհուն և Օգոստոսական Մեծանոց ուղեորից Կրօնատու, որտեղից այսօր լուսաւորուած է ճանապարհը: Նաւով ճանապարհ ընկաւ դէպի Գերմանիա: Երեկ Յարսկոյ-Մէյոնով վարձանից ֆինանսներէ նախկին մինիստր Կոմս Ռէյսերն:

ՊԵՏԵՐՔՈՒՐԳ, 13 օգոստոսի: Վիլհելմ Կայսրը, հրաժեշտ տալով Թաղաւոր Կայսրին, երեք անգամ համարուց Նորին Մեծութեան հետ: Մեծ իշխան Ալեքսի Ալեքսանդրովիչ մինչև Կրօնատու ճանապարհ դիցի զերմանական Կայսրին: Հօսէն-ցօլին՝ նաւը Վիլհելմ Կայսրով թողից կրօնատուական նաւահանգիստը դիւրեղայ 1 ժամին: Երեկ Պետերքոֆի վերադարձաւ հաղորդակցութեան ճանապարհների մինիստրը:

ԱՍՏԱՐԱՒ, 13 օգոստոսի: Գէօլ-Տէպէում երեկ, շրջանի զինուորի ներկայութեամբ հանդիսաւոր կերպով օծվեց 1881 թվ. յունվարի 12-ին բերված աւանկու ժամանակ հերոսական մահով սպանված զինուորների արձանը:

ՄԻՏՈՎԱ, 13 օգոստոսի: Հին ուսական Եսկօրչուտը բնակատեղում հրաման է ստացված անյապաղ մոտենել Լուսաւոր լեզուի գործածութեանը:

Քաղաքային դռմայի գործավարութեան մէջ Նիժնի-Նովոգորոօ, 13 օգոստոսի: Երեկ տօնավաճառում, զենեկալ Բարանովի նախագահութեամբ, բացվեց նաւահանգստի համադրումը ժողովի որին մասնակցում են նաւատէրերը, ճուրհարները և արդիւնաբերողները, տոնավաճառային վաճառականութեան մի քանի ներկայացուցիչները և ուրիշ անձինք:

Ս. ՊԵՏԵՐՔՈՒՐԳԻ ԲՈՐՍՍԱ		Օգոստոսի 10-ին	
Դոնդոնի վրա 10 ֆունտ արծէ.	82	ր.	50
Բերլինի վրա 100 մարկ	40	»	45
Փարիզի վրա 100 ֆրանկ	32	»	70
Ոսկի	6	»	60
Մաքսային կուպոններ	132	»	50
Արծաթ	1	»	11
Բարսային դրամներ	5	»	6 1/2
Պետ. բանկի 5% տուա 1-ին շրջանի.	100	»	75
— — — — — 2-րդ	100	»	25
— — — — — 3-րդ	100	»	—
— — — — — 4-րդ	100	»	25
— — — — — 5-րդ	100	»	12
— — — — — 6-րդ	100	»	—
40% ոսկեայ փոխառութիւն	—	»	—
60% ոսկեայ բէնտա	141	»	25
Արեւելեան 5% փոխառ. 1-ին շրջ.	101	»	25
— — — — — 2-րդ	101	»	—
— — — — — 3-րդ	101	»	25
Ներքին 5% առաջին փոխառութ.	228	»	—
— — — — — երկրորդ	216	»	25
— — — — — երրորդ	211	»	25
Պետական. երկրորդային բէնտա	100	»	87
5 1/2% բէնտա	103	»	75
50% ներքին փոխառութիւն	87	»	75
50% զբաւ. թղթ. աշխ. կաշ. բանկի	99	»	87
40% վարակ. գիւղ. հող. բանկի.	103	»	75
4 1/2% զբաւական թղթեր կաշուած.	—	»	—
— — — — — փոխ. կրեդիտ. բանկի.	—	»	—
— — — — — թղթայ.	97	»	50
Պետերքոֆի քաղաքային կրեդիտ.	96	»	50
— — — — — բնկերութեան օրկուպները.	95	»	25
— — — — — Մոսկուի քաղաք. օրկուպները.	95	»	75
Օրէնսայի	—	»	—
Թիֆլիսի	—	»	—
Գրաւ. թղթ. Թիֆլիսի կաշ. բանկի.	100	»	50
— — — — — ֆոխայի	100	»	25
Ս. Պետերքոֆի բարսայի արամադրութեանը հանդարտ է:			

Խաղաղ-հրատարակող ԳԻԻԳՈՐ ԱՐՄՈՒՆԻ

Յ Ա Յ Տ Ա Ր Ա Ր Ո Ւ Թ Ի Ի Ն Ն Ե Ր

ՊԱՆՍԻՍԵ Բ. Մ. ՄԻՐԻՄԱՆՈՎԻ

Թոշակաւոր, կիսաթոշակաւոր և երթեկի աշակերտների ընդունելութիւնը կը սկսվի օգոստոսի 20-ից, իսկ ուսումը սեպտեմբերի 3-ից: Երկրաներին պատրաստում է պետական բոլոր դպրոցների համար: Հասցէն. Сололаки, противъ Гановской ул. на Садовой, № 38.

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԻ
ՈՒՂԵՑՈՅՑ
ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ

ՇԵՐԱՄԱՊԱՀՈՒԹԵԱՆ

ԳԻՅՑ ԿՈՍՏԱՆԴՆԻ Կ. ՄԷԼԻՔ-ՇԱՀՆԱԶԱՐԵԱՆ
Հրատարակութիւն Թիֆլիսի հայերէն գրքեր հրատարակող ընկերութեան
Գինն է 40 կոպէի:
Կարելի է ստանալ Թիֆլիսի հայ գրաւաճառներից:

BATEAUX A VAPEUR FRANCAIS N. PAQUET ET COM.
ՖԻՐԱՆՍԻԱԿԱՆ ՆԱՒԱԳՆԱՑՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Ն. ՊԱԿԵ ԵՒ ԸՆԿ.

Շոգենաւորի կանոնաւոր և ուղղակի երթեկութիւն ՄԱՐՍԷԼԻՅՑ դէպի ԲԱԹՈՒՄ, չորեքշաբթի օրերը, երկուշաբթի մի անգամ, հինգշաբթի 4/16 ապրիլից սկսած
ԵՒ ՓՈԽԳԱՐՁ
Բաթումից Մարսէլ, մանկով Տրապիզոն, Սամսոն, և Կ. Պոլիս, հինգշաբթի օրերը, երկուշաբթի մի անգամ, հինգշաբթի 26 ապրիլից (մայիսի 8-ից) սկսած:

ԲԱԹՈՒՄԻՅ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐԸ ԳՈՐԾՆ ԵՆ ԳԱԼԻՍ
Հինգշաբթի, 16/28 օգոստոսի, շոգենաւ ԱՆՍՈՒԼԻԱ նաւապետ ԳԱՐԻԲԻ
— 30 օգոստոսի (11 սեպտեմբերի) — ՍԻՐԿԱՍԻ — ԲՕՇԷԼ
— 13/25 սեպտեմբերի — ՄԻՆԳՐԻԼԻԱ — ԺԻԲՈՒԷՆ
— 27 սեպտեմբերի (9 հոկտեմբերի) — ԱՆՍՈՒԼԻԱ — ԳԱՐԻԲԻ
Տեղեկութիւնների համար ճանապարհորդների և բեռների մասին թող բարեհաճին զինել ընկերութեան աղէտներին, ԲԱԹՈՒՄԻՍՑ պ. Գարանիսին, Նաբերէժնայա, իսկ Թիֆլիսի ՄԻՐԻՄԱՆՈՎ պ. Վիկտոր ԳԱՐԻՍԻՆ, Միջին-փողոցում, նախկին զենեկալ ՏԵՐ-Ասատուրովի տանը:
3—10 (և և 2.)

Գ. Կարգի մի ՈՒՍՈՒՑԻՅ ցանկանում է տեղ գտնել մեր ծխական դպրոցներին միանում: Գանձն կառնի զինուորական դասեր ՀԱՅՈՑ լեզուից:
Յանկացողները կարող են դիմել ՆՈՐ-ԲԱՅԱՋԷՏ, պ. Գէորգ Դայեանցին:
2—3

Մի երիտասարդ, որ քաջ գիտէ ֆրանսերէն, բնակութիւն հաստատելով Թիֆլիսում, ցանկանում է ԳԱՆՆԱՐԵՆԻ ՄԱՆՆԱՐԻ ԳԱՍԵՐ տալ, շատ ՄԱՏՁԵԼԻ ԳՆՈՎ: Յանկացողները կարող են դիմել Սայի-օղլու ծխատուր գործարանը (Բերուտովսկայա փողոց) և հարցնել Յովհաննէս Գիւրջեանցի:
2—10

Ալեքսանդրովի ա. ֆրիլէ եկեղեցու երկրասեան տղայոց դպրոցի հոգաբարձութիւնը հրաւիրում է պետական միջնակարգ դպրոցի ուսուցչութեան իրաւունք ունեցող ՌՈՒՍԱՅ ԼԵՁՈՒԻ ՄԻ ՈՒՍՈՒՑԻՅ, որ աւանդելու է շաբաթական 24—30 դաս—առաջին կուրսի որոշած ուղիով: Յանկացողները դիմելու են հոգաբարձութեան նախագահին հետեւալ հասցէով. Александрополь, священнику Месропу Геонджянцъ.
2—3

ԾԱԽՎՈՒՄ Է ՄԻ ԶՈՅԳ ՄԱՐՄԱՐ ԲԱՐ
Պարկատանից ստացված, հաւասար մեծութեամբ: Երկարութիւնը 2 արշին 23 վերջով, լայնութիւնը 1 արշին 3 վերջով, հաստութիւնը 5 վերջով:
Դիմել Խոսրոսի քարավանատան, Աւայեանցին:
2—5

ՄԻ ՀԱՅ ՕՐԻՈՐԳ, ուսուցչական ցանկի Բ. Կարգից, ցանկանում է Հայոց ծխական օրիորդական դպրոցներում դասաւանդելու անել, շաբաթական 20—24 դասով հետեւալ առարկաներից. 1) Հայոց լեզուից Ա. Բ. և Գ. դասարաններում, 2) Թաւառ նութիւնից նոյնպէս երեք պատրաստականներում, 3) Հայոց վայելչագրութիւն, դժաւգրութիւն և ձեռագործութիւն բոլոր դասարաններում: Գանկանում է նաեւ կար ու ձեռք առնալից պարզ գծագրական մեթոդով դաս տալ և լինել կարգապահ վարժուհի:
Պայմանները համար դիմել ԵՐԵՒԱՆ, Խաչատուր Մէլիքեանցին:
7—10

ՅԱՅԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ
ԳՈՒԲԱՅԻ Հայոց երկսեռ դպրոցներին հարկաւոր են երեք ուսուցիչներ և մի վարժուհի. ուսուցիչներից մինը ՌՈՒՍԱՅ լեզուի համար է ցանկալի է, որ նա աւարտած լինի ուսուցչական ինիստուտում, միւսը՝ ԿՐՕՆԻ և ԵՐԳԵՑՈՂՈՒԹԵԱՆ—Բ. Կարգի, երրորդը՝ ՀԱՅՈՑ ԼԵՁՈՒԻ և ԹՈՒԱԲԱՆՈՒԹԵԱՆ—Բ. կամ Գ. Կարգի, իսկ վարժուհին—ՁԵՆԱԳՈՒՆՈՒԹԵԱՆ և ԹՈՒԱԲԱՆՈՒԹԵԱՆ (կամ Հայոց լեզուի) համար է: Իւրաքանչիւր կուռնից 64—28 դաս և ուղիղ կը ստանայ առաջին կուրսով: Դրանցից բնութիւնը աւագ-ուսուցչի համար սահմանված է ուղիղից զուրա միմիայն հարկը (100) լուրջի: Գանկալ ցողները թող դիմեն հոգաբարձութեան:
5—5

Մամուլի տալիս է և մինչև սեպտեմբեր ամիսը լոյս կը տեսնի
ԲԱՅՅԻԻ
ԳԱԻԻԳ-ԲԵԳ
առաջին, երկրորդ, երրորդ և չորրորդ (անախ ձեռագիր) մասերը, հեղինակի զեղեցկատիպ պատկերով ամբողջութեամբ մի մեծ հատորի մէջ: Տպւած է զեղեցիկ տպագրութեամբ, մաքուր թղթ վրա և ժողովրդի ամեն դասակարգներին մատչելի լինելու համար, անհամեմատ էման կը լինի, քան առաջին տպագրութիւնն էր:
Թիֆլիսում կարծենայ—2 ր. 50 կոպ., իսկ Թիֆլիսից դուրս—3 րուբլի:
Կարելի է դիմել ուղղակի հանդուցեալի այրին այս հասցէով. Тифлисъ, Садовая ул., домъ доктора Лисицева, № 29, Ангъ Меликъ-Акопянъ (Раффи).
Այս օրերս լոյս տեսաւ
ՄՕՍԿՎԱՅՈՒՄ
Երկրորդ տպագրութեամբ
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՓԱՌԳԸ
կոչված Հայոց թագաւորների պատկերների ժողովածուն:
Գինն է 1 րուբլի: Դիմել ՄՕՍԿՎԱՅ, Հայոց եկեղեցի, Յովհաննէս ՓԱՆՕՍՈՎԻՆ,
իսկ տօնավաճառի ժամանակ՝ Նիժնի-Նովոգորոօ:
7—10

ԱՌԵԻՏՐԱԿԱՆ ԿՈՒՐՍԵՐ
Ե Ր Կ Ո Ւ Ս Ե Ռ Ի Ա Ն Ձ Ա Ն Ց Հ Ա Մ Ա Ր
ԻՆՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ
Առեւտրական կուրսերի նպատակն է՝ մասնագիտական առեւտրական կրթութիւն տալ երկու սեռի անձանց և պատրաստել գործնական ճանապարհորդ հմուտ հաշուապահներ: Աւարտողները ստանում են ատտեստատներ:
Աւանդելի առարկայք սորա են՝ 1) Առեւտրական ճանապարհներ, 2) Առեւտրական թուաբանութիւն, 3) Հաշուապահութիւն (պարզ, կրկնակի և բանկալին), 4) Թուաբանութիւն համբիշի վրա, 5) Առեւտրական թղթակցութիւն, 6) Առեւտրական և մեւրհակի կանոնադրութիւն և 7) զեղազրութիւն:
Ուսումը սկսվելու է սեպտեմբերի 15-ից, ընդունելութիւնները սեպտեմբերի 1-ից, ամենայն օր, երեկոյան 4-ից մինչև 8 ժամը, կուրսեր հիմնողի բնակարանում, Սոյուզկուլ, Ալեքսանդր ֆրիդմանովի տանը, № 9 Սերգիէվսկայա և Նաբերնայա փողոցների անկիւնում, զեղատան դիմաց: Ծրագրերը ու կանոնները կարելի է ստանալ ՁՐԻԱՊԼՍ կղը. Ծովիանօնների բանկային գրասենեակում և կուրսեր հիմնողի բնակարանում: Օտարաքաղաքացիք դիմում են կուրսերի հիմնողին.—въ Тифлисъ, С. П. Мануэльянцу.
6—12 (և Շ.)